

Dne 11. prosince 2008 odsoudil Soudní dvůr¹ Rakousko za to, že v rozporu s unijním právem podmiňuje registraci dovážených ojetých vozidel, která již byla registrována v jiných členských státech, splněním určitých technických požadavků, přestože ojetá vozidla, která se již nachází na vnitrostátním trhu a která mají stejné vlastnosti, těmto požadavkům při opětovné registraci nepodléhají. Dne 27. října 2009, se velký senát Soudního dvora byl nucen vyslovit k otázce, zda je s unijním právem v souladu, pokud vykonatelný rozsudek soudu jednoho členského státu nařídí podniku, který provozuje v jiném členském státě elektrárnu v souladu s právním řádem tohoto státu a s příslušnými předpisy práva EU a vyrábí v této elektrárně elektřinu, kterou dodává do různých členských států, aby se zdržel jakýchkoli emisí, eventuálně dokonce zastavil provoz.² Konečně, dne 19. listopadu 2009 dospěl Soudní dvůr k závěru³, že italský předpis, který z důvodů spojených s ochranou životního prostředí a zdraví stanoví zákaz vývozu zubního amalgámu obsahujícího rtuť a opatřeného označením CE podle čl. 17 směrnice 93/42/EHS o zdravotnických prostředcích⁴, v rámci podnikatelské činnosti, je v rozporu s právem EU. Společným jmenovatelem uvedených případů a mnoha dalších je, že se týkají obecně závazných právních předpisů nebo individuálních právních aktů (zejména správních a soudních rozhodnutí) členských států, které mají prokazatelný nebo potenciální vliv na volný pohyb zboží uvnitř EU a současně byly členskými státy přijaty s cílem chránit nebo přispět k ochraně životního prostředí na úrovni členského státu, EU nebo na celé planetě.

Opatření členských států, jako jsou ta příkladmo zmíněná, jsou východiskem pro tuto rigorózní práci. Jejím cílem je popsat a analyzovat pravidla, za kterých mohou členské státy přijímat předmětná opatření, která budou dále označována jako ekologická opatření s dopadem na volný pohyb zboží, aniž by se dostaly do rozporu s unijním právem, a následně tato pravidla zhodnotit z hlediska jejich praktického dopadu na ochranu životního prostředí, resp. na realizaci politiky ochrany životního prostředí EU.

¹ Viz rozsudek Soudního dvora ve věci C-524/07 *Komise proti Rakousku*, Sb. rozh. 2008, s.I-00187.

² Viz rozsudek Soudního dvora ve věci C-115/08 *ČEZ*, dosud nepublikováno ve Sb. rozh.

³ Viz rozsudek Soudního dvora ve věci C-288/08 *Kemikalieinspektionen*, dosud nepublikováno ve Sb. rozh.

⁴ Viz směrnice Rady 93/42/EHS ze dne 14. června 1993 o zdravotnických prostředcích, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003 ze dne 29. září 2003.

Tato rigorózní práce pracuje s ekologickými opatřeními s dopadem na volný pohyb zboží jako s opatřeními na pomezí dvou základních politik, resp. cílů EU, a sice politiky vnitřního trhu a politiky ochrany životního prostředí. K oběma politikám je přitom přistupováno jako k vzájemně se korigujícím oblastem, přičemž, jak již název rigorózní práce napovídá, akcentován je zejména cíl volného pohybu zboží jako korektor diskreční pravomoci členských států při přijímání opatření v oblasti environmentální politiky. Prvek vnitřního trhu je tedy zásadní součástí této práce a co do svého rozsahu dokonce převažuje nad prvkem ochrany životního prostředí. Přesto tato práce není o vnitřním trhu, nýbrž o ochraně životního prostředí v rámci vnitřního trhu. Skutečnost, že je ochrana životního prostředí rozebírána v rámci pravidel pro volný pohyb zboží jen dokládá typicky integrační charakter politiky životního prostředí EU. V souladu s čl. 11 SFEU totiž „[P]ožadavky na ochranu životního prostředí musí být zahrnuty do vymezení a provádění politik a činnosti Unie, zejména s ohledem na podporu udržitelného rozvoje.“.

Dosažení vytyčeného cíle není snadné. Předpokladem pro pochopení problematiky jsou znalosti pravidel práva EU pro oblast vnitřního trhu, konkrétně volného pohybu zboží, pro oblast životního prostředí, a jelikož bude pracováno s rozsáhlou judikaturou Soudního dvora EU, také znalost úlohy soudních orgánů EU a typů řízení před nimi. K dosažení vytyčeného cíle proto bude postupováno v několika krocích.

Kapitola 1 je věnována z podstatné části informacím, které byly popsány jako předpoklady pro pochopení problematiky. Konkrétně bude v obecnosti pojednáno o vztahu mezi cílem volného pohybu zboží a ochranou životního prostředí, o dělbě pravomocí mezi členskými státy a EU v oblasti ochrany životního prostředí a vnitřního trhu a o tom, kde jsou pravidla, jež jsou předmětem této práce, obsažena. Kapitola blíže nepojednává o instituci Soudního dvora EU ani se nevěnuje popisu jednotlivých typů řízení před ním. Předpokládá se obeznámenost s touto problematikou, které se věnuje četná zahraniční i domácí literatura.⁵

---

⁵ Srov. Havlíčková, K.: Judikatura Evropského soudního dvora na úseku životního prostředí. (Diplomová práce). Praha 2007. Universita Karlova. Fakulta právnická; Bobek M., Komárek J., Passer J., Gillis M.: Předběžná otázka v unijním právu. Praha, Linde 2005; Malíř J. et al. Česká republika v Evropské unii (2004-2009). Institucionální a právní aspekty členství. Praha: Ústav státu a práva, 2009; Neubauer J.: Sankce za nerespektování rozsudku ESD o porušení práva ES. Jurisprudence 2/2009; Arnull, A.: The European Union and its Court of Justice. Oxford, Oxford University Press 1999; Prete L. and Smulders B. The Comming of Age of Infringement Proceeding. Common Market Law Review 47: 9-61, 2010.

Další kapitoly již patří pravidlům. Jelikož se pravidla, která musí ekologická opatření s dopadem na volný pohyb zboží splňovat, aby byla slučitelná s unijním právem, liší v závislosti na tom, zda je daná oblast předmětem harmonizace na úrovni EU, anebo nikoli, bude odděleně pojednáno nejprve o pravidlech platných za neexistence harmonizačního předpisu (kapitola 2) a následně o pravidlech platných při existenci harmonizačního předpisu EU (kapitola 3). Specifická pravidla se uplatňují v situaci, kdy členské státy chtějí zavést nebo ponechat v účinnosti přísnější ekologická opatření nebo předpisy odchylovající se od harmonizačního opatření, těm bude věnována kapitola 4. Konečně, často opomíjenou skutečností je, že opatření k ochraně životního prostředí mohou mít povahu technického předpisu ve smyslu směrnice 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti⁶. Důsledky nedodržení povinností vyplývajících z této směrnice mohou být pro členský stát natolik závažné, že je o povinnostech podle této směrnice samostatně pojednáno v kapitole 5.

Závěr obsahuje stručné shrnutí popsané problematiky a zejména zhodnocení přístupu Soudního dvora EU k této problematice z hlediska jeho dopadu na ochranu životního prostředí, resp. na realizaci politiky ochrany životního prostředí EU. Zahrnuto je rovněž srovnání významu judikatury Soudního dvora EU v oblasti, která je předmětem této práce, s judikaturou Soudního dvora EU v jiných oblastech týkajících se životního prostředí, jakož i srovnání s přístupem jiných mezinárodních soudních orgánů k ekologickým opatřením s dopadem na volný pohyb zboží.

Ve snaze zajistit aktuálnost rigorózní práce, jakož i její praktickou využitelnost v budoucnu, pracuje její text již s terminologií zavedenou Lisabonskou smlouvou. Současně je však přílohou této práce srovnávací tabulka, v níž jsou uvedeny ustanovení primárního práva, na které je v této práci odkazováno a jejich číslování ve Smlouvě o založení Evropského společenství či Smlouvě o Evropské unii před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost. Odkazuje-li text rigorózní práce na znění primárního práva před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost, jedná se zpravidla o citaci judikatury Soudního dvora EU z období před 1. prosincem 2009. Obdobné platí ve vztahu k označení institucí EU. Zejména je pracováno s pojmem „Soudní dvůr EU“ namísto zlidovělého, avšak primárním právem neupraveného pojmu „Evropský soudní

---

⁶ Úř. věst. L 24 ze dne 21.7.1998, s. 37.

dvůr“, „Soudní dvůr“ namísto „Soudní dvůr ES“ a „Tribunál“ namísto „Soud prvního stupně“.